

శ్రీ రస్తు.

శ్రీవిఘ్నరాజాయనమః.

ప్రియం వదాచరిత్రము

ఇయ్యది

అనకాపల్లి నివాసుండునగు

శ్రీమద్భారద్వాజనగోత్రోద్భవకేశవరామపుత్రుండగు

బి. బాలాజీదాసునిచేరచియింపఁబడి

వీతద్వంద్వకర్తవలన స్వాతంత్ర్యంబు వడసిన

రాజమహేంద్రపురసలయులగు

కాళహస్తి వీరయ్యగారి పుత్రుండగు

తమ్మారావుగారిచే

ప్రచురింపఁబడియె.

వీడఁకూర్పు ప్రతులు 1.00

రాజమహేంద్రవరము.

శ్రీవిద్యానిలయము ప్రాక్షరశాలలో ముద్రింపఁబడియె.

రెట్లు]

[దీనివెల కలగలు.

చదువరులారా!

ఇందుల తప్పుల నొప్పులుగా జేసికొని యపయోగింప  
కొనుడు.

చంపకమాలిక.

ధరవర రాణ్మహేంద్ర పురధాముడు శ్రీశివగోత్రపావనుం  
డురుతర కాశహస్తీ నుల్లోద్భవుడౌ యల వీరయాఖ్య నుం  
డర నుకుమార నూనఁడు సదా శివభక్తుఁడు తమ్మరావు సా  
దరమున నచ్చువేసి విదితంబుగ నమ్మదనందు గోర బం  
ధురత పత్నివతా మహిమతో విలసిల్లెడు శ్రీప్రియంవదా  
చరితము గానరూపమాన చక్కని నూతన వర్ణవట్టతో  
పరమ ముదంబెనంగ ధృతబాలశశాంకున కంకితంబుగా  
సరసుల మానసంబులకు సంతనమొప్ప రచించి యచ్చిశిన్.

**జి. జిలాజీదాస్**

*Anakapally.*

శ్రీ

# ప్రియంవదా చరిత్రము

శా. శ్రీమద్విష్ణుకు శేషయాననభవ శ్రీభారతీ పార్వతీ  
సోమార్కద్విరదాన్య దేవసింధు న్ జోరున్మయూరు పదా  
భీతి న్భావి భాస్కరాదకపుల శ్చేమింతి నశాంతము  
చూభమిన శ్చోక్తివృద్ధిబాంకుటకు సంభోజారితా రార్కమై.

గురుప్రార్థన.

క. తగనా ప్రభాషంగరపిన, తగవరి పొట్నూరుకులనుధావార్ధివిధ  
డకు వెకటసామి మదీయగురునిమదిలోదలంతు ననవరశంకు

కవివంశావళి.

నీ. ఫలనన్యృద్ధినద్వ్యాపారములచేతమనులకొప్పల్లిగ్రామనిలయు  
గురుభరద్వాజసగోశ్రావపావనప్రభుడు లక్ష్మణదాన పాత్రకు  
రహిమీర కేశవరామఘ్ననకుకన్నమాంబకు నేద్విశ్రీయాత్మజు  
విశ్రుతగానప్రసాదౌ బాలాప్రసాదుగారికి నేనహోదకుండ

గీ. శ్రేణజాహ్మదయాబ్జభాస్కరకటాక్ష

వీక్షణాలబ్ధగానః విత్వయుతుండ

శ్రీరమేశ కథాబోధనారతుండ

నరయ బాలాజిదాననామా కితుండ.

సభావందనము.

హిందూస్తాని భయిరవి ఆదిత్యాళం

సభానదులారకకు సంతసంబున దత్పద ||సభా||

శుభంబుగనువినుడి శ్రీప్రియంవదాశుభచరిత్రముహతదురిత

రసభరితము||న|| పిల్లలపల్కులు||లులువినితమ| యుల్లమందుసంతసిల్లి  
నగతిమీ| పిల్లడ నానుడువులలోపలకడు| బాలులునుండును బాలుగ  
వాటిని| తుల్లింనియు నొప్పలగొనిమది సంతోషింపుడు| భావింపు  
డు| దీవింపుడు ||సభా||

వ|| ముఱియు నీశ్వరునిచే సృజింపబడిన యీభూలోకమునం  
గల సమస్తజీవగానులలో ||

క. చూసవజన్మప్రశస్త్యై, నెగడె ప్రపంచధర్మ మరసి యీశ్వర  
ధ్యానమొనర్చునిర్మల, మానసములు వెలయు కతనమాహితలారా

హిందూస్తానీకాపి ఆదితాళము.

౧. దేవునిస్మరియించండి, మో| దావనామనినమ్మండి

భక్తావనాసక్తుడండి కడు| బావనుడతడునుమండి||

౨. తనువుశాశ్వతంబండి, యీ| ధనరాసులుకల్లండి, సతి

తనయులు వెలరారండి, భువి| ధర్మమేజయంబండి||

౩. త్రికరణశుద్ధిగనండి తా| కికమునెరిగి మనండి, పా

తకములలోదోలండి, జా| సక్రతార్థంబిదినుండి ||మ||దే||

౪. బాలాజీదాసునిదండి, గా| నేలినట్టిఘనచండి, కా

లాలునిస్మరియించండి, తడ| వేలను మనవివినండి, రండి||

వ. మొదట నిర్మలహృదయంబుగలుగుటకొఱకు యత్నించ  
వలయు. నిర్మలత్వంబు గలుగుటకై.

గీ. సాధుసంగంబు సకలార్థసాధకంబు||

వ. అక్షులొక్కొక్క కలదుకాన సజ్జనగోష్ఠి యేకభక్తికి మూల  
ముగనుక,

కాంభోజి వీకతాళము.

పరమేశునికృపగనుగొన, పాటుపడుడి నరులారా ||ప||

౨ సురతములుభువిని నిరతములుగావు

దురితములువోలు! చరితములువినుచు ||ప||

3 స్థిరులై, గురుచరణశేనాచతురులై, పసాదితమంజో  
చ్ఛరులై, జనితానందరసమధుకరులై, పట్నత్రుమెడలకు  
మరులై, పంచేంద్రియపంకజాకరులై, మాయాతిమిరదివా  
కరులై, సంసారజుడదళాకరులై, కుమతపవందర్శికరులై  
దీనమచుజక్షమకరులై, పాపగజవిశతికేనరులై  
పాలిబాలాజికింకరులై, భువిసగులై పుట్టి దొరలై ||పర||

వ- ఇటుల దేవునిగూర్చి పాటుపడక నశాశ్వితంబగు యిహ  
సౌఖ్యంబు స్థిరము మోహంధకారమున పామరులై.

నీసార్థము.

యగుకులకాంభోజి ఆటతాళము.

సంసారమను నాన్దునందులోపలజిక్కి యునమోహమనునట్టి  
గంతవలన మూర్ఖంబుదెలియక మనలకయున్నను కాలమనెడిముని  
వోలపోటువలన దిరుగుబలీవర్దముభంగిని చరియించుచున్నాము జడు  
లమగుచు! నట్టియజ్ఞానంబుఁ బుట్టెయ్యక నిత్యపదవి నొసగుగాన  
సదయులగుచు వాసిమీరంగమనమున,

దాసపోషకున్వేషుడి, వెంట, కాన్తె సరాదునుకీ ఆనలోపల  
జిక్కి యతివలవలఁజొక్కి! వాసిమీరంగయముని, పాశముగోదక్కి||

గాసినొందగనేల కాలుని, మోసమునకిదివేళపాపరాసులడఁ  
గుగాన నామాటవినుకీ పూటచనకెచ్చొట బాలాజీ ||దాసపో||

వ. ఇట్లుచేయక దారానుతోడర పోషణార్థమై పిశేషదుష్కార  
త్యము లొనర్చెడువారికి.

కాంభోజిరాగము ఆదితాళము.

పరమపదవిడిక్కున, యశముదక్కున గ్రహింపక || పర ||

౨ ధరణిలోన బాలాజీవరదుని న్మరింపక, పేదకనకరింపక || పర ||

౩ పలలమదిని కల్లు సారా విస్కీ వైనుబ్రాందులందాగి ధనము  
గలదంచువిట్టవీగి, సరసులమనకడుజురేగి, వెల వెలుదులయిండ్లకు నేగి,  
మోహజలనిధిదొప్పదోగి, ప్రభువులదరి కొండెమువాగి, మాయలు  
జేసి డబ్బలాగినది రికి || పర ||

౪ క్షోణి న్యాయముదీర్చెడి యద్యోగులమన కోటులువేసి,  
యజమానిశాసనమురోసి, యభి మానములావలనోసి బకధ్యాన  
శతంబులు జేసి, కొరగాలంచములు మేసి, వినరానిసాక్ష్యములు  
గూసి కడుదీనులకొంపలు దీసివారికి || పరమ ||

వ. కావున నిట్టి మాయలు జేయక న్యాయాజ్ఞితవిత్తంబుచే  
క్షుద్బాధలదీర్చుకొని బుధజనసేవ యొనర్చి జేవుని గొనియాడిన  
శాశ్వతానందంబొనంగును. ఈశ్వరపాదారవింద ధ్యానానురక్తులగు  
వరుచిప్రియంవదలను వధూవరులు కట్టిపెనులుబొంది శంకరానుగ్ర  
హంబున విపదబ్ధిగడచి శాశ్వతానందమున్ గొనిరి. వారల పవిత్ర  
చరిత్రము నీకింద చక్కగ వక్కాణించెద.

౫ థా పౌరంభము.

తొ. పరమపవిత్రుండగు గౌతమతాపస వరుచేతనుముందు

ధరకరుదొంచిన పావనియగు గోదావరితీరమునందు,

వ. తత్తీరంబునం దొకపురంబు గలదెట్టిదన,

నీ. ఏత్తట్టజూచిన థాతతోనమమైన ప్రతిభగలిగిన పండితచయంబు

ఏవంకజూచిన దేవగురునిమించు ప్రవిమలంబైన నత్కవిజనంబు

## ప్రియంవదా చరిత్ర.

ఎచ్చటజూచిన ననజుకన్నత్యాముసేయు మానవనమదయంబు  
ఏదిశజూచిన నెలమితోబతులకు రాగంబునొనగెడు శ్రీగణంబు

గీ. నఖిలవిద్యార్థులకును సౌఖ్యప్రదంబు  
ఆంధ్రగీర్వాణభాషల కాన్పదంబు  
బరగ రాజనరేంద్రుని బట్టణంబు  
త్రిదివ నుఖదంబు రాజమందిరిపురంబు.

తొ. ఆనగరంబున మృత్యుంజయుడను నవనీసురవర్మండు  
మానుగశంభుని పాదపూజనము మరునక వసియించు  
కామాక్షియనెడు కన్యను పెద్దలుప్రేమను బెండిలిసేయన్  
సోమశేఖరుని నత్కృపచేతను సుతత్రయంబునుగనియెన్.

వ. ఇవ్విధంబున కాలంటుగడపి కొంతకాలంబు చనినపిదప.

కా. చాలంగాలము భూసురోత్తముడు సంసారంబునంగల్గు సౌ  
ఖ్యాళిబొంది విరాగుడై సుతులకా యర్థంబునర్పించి శ్రీ  
కైలాసాధిపు దర్శనంబుకొరకై కాశీపురంబేగుచో  
బాళిన్బాసునభార్య నాధుగని తాబలెన్నదొందీయె.

హరికాంభోజి ఆదితాళము.

చను దెంచుట న్యాయమా యిదికాయమా॥చను॥

౨ తనయుల బంధువుల! ధనముల ధాన్యముల! మనములోపల  
నుగోసి వారణాసికి ॥చను॥

౩ యిరవుననుండి భక్తిబరగజేసిచముక్తి! దొరకునని యందు  
కు! పెద్దలందరు ॥చను॥

౪ కనుకసిటులజేయ! ఘనసుగుణరాయ! చనడక నన్నుబో  
య! సద్భాగధేయ ॥చను॥

శ్రీ ఘనముగ బాలాజీదా! సుబ్రహ్మచీనజికదా! ల్పః వరపదభక్తుఁడా విరక్తుఁడా || చను ||

వ. ఇటుఁబల్కిన భార్యంగని,

భయరవిరాగం ఆటతాళం.

భావనద్దుఁడాను, ముఖభాసనిర్జిహ్వాను! యీ పాపరచిత్ర మానునా, పల్కులను చెవినాను. విరాధరణిగలసౌఖ్యంబు! మది, దలవనవనిభంబు! బంధుపుత్రమిత్రకళత్రలు! భువి, పురుషులకుకడు శత్రువు! రక్తపూరితకాయంబులు! కడు, బుద్ధ్యవహ్నికుంబులు! దేహములుల్లని యెంచకదైవమును మదిదలంపక! సం, సారవార్ధిని మునింగి! య, పారముదమునజెలంగి! సుం, దగులమాకులజిక్కి || స్మర, భావసుఖమునజొక్కి! యీ, పణత్రయములమంచి! భూవణంబులుగానెంచి! యభిమానముల్దినాడిదు, గాత్రకాసంగతిగూడి! త, బిబ్బిమాటలదార్చి! సి, బుద్ధిరంబుగగూర్చి! మరి, నంత నుందురయంబు! జ, యంతకుని రయంబున! బడి, పాధఁనుగడు బొది! పా, పాత్ములై మదిగుండి! పిదప, స్థరనేబుట్టుచునుందుగు! మరి, మరని గిట్టుచునుందురు! యో, పా యీపాటిదానికి! నిటు, జాలిబొందగనేటికి! బా, లాజీదాసుబ్రహ్మచీన! నిట, లాక్షుంగొని యాడినకై! పల్కమిచ్చుచుగవున నాని, బాడుచుసీనిరవున నివసించి యుండును సదా! కా, శికినోబ్బయివచ్చెద ||

వ. అని మృత్యుంజయుండు బలుక కామాక్షి భజంగని,

భరణగప్రియ—ఆడితాళము.

కా. నేనువచ్చెదనుస్వామి మీతో || నేను ||

మానుగనటుపలికితినని కోపము! మాను! డీమేలు! మీదేను || నేను ||

మృ. ఈతావుననుండు చాననీ || వీవా ||

ఈతలమువిడచి నీకునసుఖము! శాత్రుదరిచేత! మోదముతో!



కా. ఈలాగుననుటపీలాపనుబుధజాలా నుగురశీలా యకనుగాకె  
లాతీతఁ బేల || నేను ||

శ మ్మ. చూడఁ బాలాజీనేలేవాడు భుజగభూషణుడు బూచుల రే  
డు జితమారుడు వానిఁబాడు || చీతా ||

వ. ఇట్లు మృత్యుంజయుఁడు పలుకగ కామాక్షి భర్తంగసి,

తొ. కోరికలందీరెడు ప్రియుఁబాసిన కోమలికి హాగాదుల్  
భారము కీరము వైరము వనంభాసిత వేడుచుసూదుల్

వ. మరియు,

తొ. నినుఁబాసినదిరి నబ్బినసౌఖ్యానీకమువిషతుల్యంబు

నినుఁ గలసిఁ తరి నబ్బినవిచార చయం బమృతనమంబు,

గీ. ఈతెఱంగునఁ దెలుప విధాత్మవంశ

జాతుఁ డాశ్చర్యమునుబొంది సమ్మతింప

నప్తమానగర్భంబుతో నతివమఁని

తోడఁ జనునెడఁ గాకికి వేడు కలర.

వ. ఇట్లు కారడనినదుమ బోవుచుండ,

పంచచారము.

ఘనాటవిన్వధూటిచాలఁ గప్తుమొంది డింభకు

స్థనంగవాసి రూపుఁదండికాంచి భార్యతో ననెన్

హనఁబులోనఁ జింతమాని మ్రోకుక్కింద నుంచెర

మృగంగ వారిజాస్య విస్మయంబుతోడ నిట్లనెన్.

వ. నాథా ఈపసిబిడ్డ నరణ్యమధ్యంబున పడచుటకు నామనం  
బెట్లు సమ్మతించునని కామాక్షి గణితశాస్త్రంబు జూచితి నీబిడ్డడు  
మాయొద్దనున్న మనకు పాణహాసి కలుగకమానదు గాన నామాట  
ధనుమన వనితారత్నం బాపసిబాలుని విలొకించి,

పునర్నగ-త్రిపుట.

నినుబాసి యటులనుండు॥ నిను॥

౨. తన పుజితమార న కుమార॥ నిను॥

౩. నరసిజనంభవుండు॥ జూబూనది పంకమును॥ తరణినిసానబట్టిన॥  
వరచూర్ణముగలిపి॥ పరగనమృతంబున॥ పదునిడిచేసెంగున్ననీ॥  
తరువులితని తనుకాంతచే॥ సురుచిరముగనుండె॥ గరిమను బాలాజి  
నేలి॥ హరుదయచేగలిగి॥ దొడ్డబిడ్డడ॥ నిను॥

ప. ఇట్లుచింతించెడు భార్యంగని మానవతి విచారింపవలదు.. పు  
సురున్న సుప్తముక్తొని బ్రతుకవచ్చున యట్లు ప్రాణమున్న సుఖం  
బాదవుగాన శశనొందక పడువుమన నావలది మట్టిచెట్టుక్రింద  
బిడ్డనుంచ నామృత్యుంజయుండు.

శ్లో॥ యోమేగర్భగతస్యాపి వృత్తికల్పితవాక్ ప్రభుః

వ. అనునీయర్థశ్లోకంబును తాళపత్రంబున వ్రాసి కుమారుని  
శిరోభాగంబున నిడి చనియెనంత నర్పణు చిన్నవా కెండతగులు  
నప్పుడు పడగనొడ్డుడు చుట్టియుండ మట్టికూకునుని తేనెబి. దువు  
లీవిప్రబాలునివదనగర్వారమునం బడు సున్నంత వధూవరులు కాశీ  
నగరంబును సమీపించి గంగానదిగాంచి భార్యతో నిట్లయె.

హిందుస్తానీ భయిర-త్ర్యశ్రలఘువు.

అదిగో చూడుచాన॥ హరిపాదజయబిరాన॥ నది॥

౨. పదున్నిటిలోనఁ బుణ్యనది మును రేజగాన॥ నది॥

౩. తలవినులతరంగం॥ నది॥ గంగనలిలవిహంగం॥

కృతదివిపరిష్వంగం॥ ము॥ పృథోపాంతరంగం గంగ॥ అది॥

౪. శరధికూర్మరాణి॥ కలి॥ తరతిపరిపువేణి॥

వనసైకతశ్రోణి॥ బాలాజి॥ గురతహస్తవేణి॥ అది॥

వ. ఇట్లుడవికింజని

చ. ఘననిపనంబులో మృగనికాయములని దునుమాడి తృప్తచే  
జనిచనికాంచె బద్ధయుతచారు సరో వరమందుజీవనం  
బున మూదమంది చె తవటభూజనుక్రింద ఘనీంద్రవేష్టడై  
తనరగనున్న సూపజితదర్పకు విప్రకుమారులంగనెన్.

వ. చూచి ఘోరూపవిభ్రమంబుకు సంతసించి

శంకరాభరణము తీపుట.

౧. బ్రహ్మాదులకువశమా! కొనియాడగ ||బ్ర||

౨. జిహ్వాగమచేతఁ జుట్టియున్న చిరుతనూపమునుఁగొనియాడగ||బ్ర||

౩. వః; లతలీతని, తనుకాంక్షని, వరరుచిని బొందెనీతని ||బ్ర||

౪. వాల, యముగబాలా, జిహ్వవలీల, నేలినధృక్పాలగోపాల||బ్ర||

వ. ఇట్లు కొనియాడి.

చ. మనుజవిభుండు బాలకుని మక్కువతోఁగొనిపోయి సత్రయా

వనమునఁగట్టి శ్లోకమును వ్రాసిధటాళిని నిల్పి శ్లోక పూ

ర్తిని నెవరేని చేసినను తీరుగఁదోకొని రమ్మనంగ నా

వంజభవాన్వయుండటకువచ్చి గనుంగొని విస్మయంబునన్.

తొ. ఆసత్రంబున భుజించియచ్చటనధఃశ్లోకము న్నటులు

భూసురోత్తముడు వినితక్కినది పూర్తిగవ్రాసినభటులు.

శ్లో. శేషవృత్తివిధానాయసుప్తఃకింసుమృతోధవా.

వ. ఇటులవ్రాసి భటులమృత్యు జయుని ప్రభావను నెదుట నిలుప

నాన్యపతి కారణమేమన మృత్యుంజయు డాతనింగని

బేహగ్ — ఆది.

౧. మా : వపతినా! మనవి దయనువినమా||మా||

౨. మా నేరము లేనియున్న! మన్నించిరక్షించుమా||మా||

3. కాంతానమేతుడనై | కాశికేలోవుచుండ | కాంతారమున నుత్తులి  
గన్నది యీచిన్నది || మా ||
4. తనయుని మట్టమూర్తిను | దరిసించి నుదయతోను | జయంగిమి  
శ్లోకమున | చ్చట వ్రాసి వారణాసి || మా ||
5. బాలాజీనేలినట్టి | బాలచంద్రమాలిన్ | వాలాయుగం గల జూచివచ్చితి  
నిను మెచ్చితి || మా ||
- మ. అనియారీతిగఁదెల్పు రాజుని | యత్యానందచున్నుండునై  
గనియాకాంచన నిర్భవంశజుని హృత్కంఠంబునుప్పొంగఁ  
దనయుందోడ్కొని పొమ్మనంగ నతఁడా ధాత్రీశునింగాంబియో  
జననాధాగ్రీణినాకు పల్కురుసుతుల్ జన్మిందిగీధాత్రిలోన్.
- తో. దేవునికృపచే సిరిసాపదలును దివ్యుల గ నకులవు  
భూవర నాల్గవవాడీతడు యీపుత్తునిఁ గొనుడిక సెలవు.
- అ. దయచేయఁడని వేడిన నరపతి కరణీసుకునకుచాల  
నయఁగిన ధనమొనఁగిఁ జేకొనిచనెనగిరంబున కావేళ
- వ. ఇట్లు బ్రాహ్మణదంపతులు ప్రభావసుకుపుత్రునిఁగివారివలన  
సత్కారంబుగొంచున నాస్యపుఁడు బాలకునిఁ బుత్రునిగా నెంచి  
వరుచి పురుషనామంబిడి పెంచుచు కొంత కాలంబు జరిగె వెనుక,

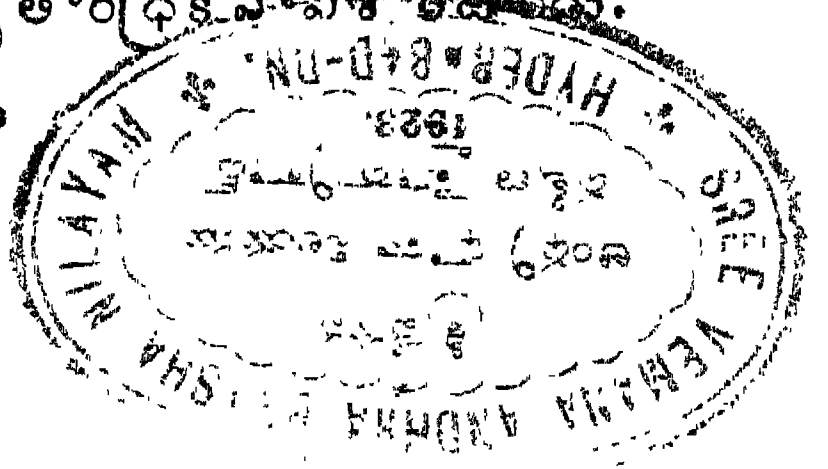
పంచమాశ్వాసము.

ప్రభావసుండువాఁడొల భక్తితోడబెంచియా  
నభాళిమెచ్చ రాజ్యమిచ్చి సంతసంబునం జనెన్  
శుభంబుగా దపంబుఁజేయ నుందరాంగి వెంటరా  
సభంబునందు దేవత లు సంబుగ న్నుతింపగన్.

వ. ఇట్లు రాజ్యం బొసంగి ప్రభావసుండు చరిత వరుచి రాజ్యంబుఁ  
జేయుచు,

సావేరి—ఆఁ తాళము.

౧. ఆడిఁ మూటఁ దప్పడు! అతిధుల మరల రమ్మ తీర్పడు॥
౨. చూడఁదగినవాఁడు, కంధర మొప్పుచుట్టు, వాలుజోడున్ను ఖరుచికి,  
చుక్కల కొరయోడు, త్రిశంకుని సుతునకునీడు, సుమంతులం  
గూడు వరరుచిలేలరేడు॥ ఆడి॥
౩. బాలాజిమొండు, గా నేలిన ఫాలాక్షుం రెండు, పాదములు భక్తి  
గొల్పుచుండు, దీనులను బాలింపుచుండు, పాదదువులు నిండు,  
పాదాయణఁ జేయుచుండు॥ నాడి॥
- సీ. స్మరవైరిభక్తుండు వరగుణయుక్తుండు న శ్రితః ద్వాజ్ఞనావహండు  
కరుణాసముద్రుండు కమనీయభద్రుండు ఘనదానః రసితవనధరుండు  
పరమహంతుండు సురుచిరగాత్రుండు పురాజపననదర్శకరుండు  
నత్యస్వభావుండు నమరప్రభావుండు సంతాంధ్రకహవిశాళాక్షుండు.
- గీ. నతులసౌందర్యవిజిత పుష్పాయుధుండు  
పాపనంచయ తిమిర ప్రభాకరుండు  
నకలభోగ సమీకృత శచినిభుండు  
బ్రహ్మకలజుండు వరరుచి పార్థివుండు.
- వ. ఇట్టి పుణ్యులచేత నలరి ధగ్గంబుగ రాజ్యంబేలుచు సభ్యులనాలా  
కించి,
- ఉ. నామెదఁబుట్టినట్టి కడునాడెముగల్గిన నందియంబునే  
తోయజగంధి తీర్పగలదో కని దానిఁ బరిగ్రహించెదన్  
ధీరునిలార నేదిగువఁ దీరుగ వ్రాసిన ప్రశ్నఁ జూడఁడి  
నీయభిమాన మెవ్వోది సిక్కముగా లిఖించుకొమలీ.
- ఉ. ఈయదితాళపత్రమున సంపుగవ్రాసి భటాళి నంపుడి  
శ్రీయవనాంధ్ర చోళఘనసింధు పుళింద మరాట లాట భూ



నాయక సంస్కృత స్థలుల నాడెముతోఁ బ్రకటిండుట్లుగాఁ

జేయవలెన్పుమంత్ర కులశేఖరులార వేకులొననన్.

వ. ఇవిధంబునవ్రాసి సకలదేశంబులకుఁ బంపఁ గొందరురాచకన్య

కలు నాయభిమానంబు భర్తద స్త్రీ అత్తమామలదని కొందఱు

తల్లిదండ్రులని కొందఱు వ్రాయుదున్న సంతట.

తొ. చోళపురాధీశుని పుత్రి గుణశీల ప్రియంవద చూచెన్

చాలదూరముగ యోచించి తగిన జాబును దాకి వ్రాసెన్.

క. మాయలుగావు సుమా భూ

నాయక సందేహ మేల నయముగఁ గనుకా

త్యాయని సాక్షిగ వ్రాసితి

నాయభిమానంబు నాది నయగుణదీపా.

ఇవిధంబున జవాబువ్రాసి చూదిగువ మీప్రశ్నంబునకుత్తరము

నాకుదోచినరీతి వ్రాసితిఁగాని నావ్రాత మాయభిమానంబునకు

సరిపడినఁ గదా నన్నుఁబరిగ్రహింపఁదలంపుకలుగున నేనిదివరకొక

సమన్యఁ బ్రచురింపియుంటిని దాని నెవ్వరు పూతిఁజేసి డిచ్చెదరో

వారినిం బెండ్లియాడెదనదియెద్ది మన.

సమన్య.

ఉ. నీవ్రతమాచరించెదను నీలుగ నన్నుఁబరిగ్రహింపుమా.

వ. అయిట్లు వ్రాసి యాదిగువ.

ఉ. వ్రాల్పిదగో గనుంగొనుడు వన్నెయు మీరఁగ వ్రాసియుంటినా

వ్రాల్పి సుధారసాలు కవిరాజులకెల్ల మనోహరాలు వ

జ్రాలు సరస్వతీ విమలచారు కుచాగ్రసరాండాలు నా

వ్రాల్పిఁగనంగ మోహనకరాలు నుతింపఁ దరంబెమేరికిన్.

వ. ఇట్లు వ్రాసిపంపిన నాపరరుచికని సంతసించి ప్రియంవదవ్రాసిన

ప్రశ్నంబు కుత్తరువు నొసంగ నియ్యకొని.

ఉ. తీవ్రమతి నవధూతి విను ధీరులు మెచ్చంగఁ గాంచఁప్రసూ  
న వజ్రముల్లహించి భవన శకుఁడైన విహేశు పాద యు  
గ్ధవ్రతనిష్ఠఁ గొల్చుచును గట్టిగ వ్రాసితి నమ్మ మేకప  
త్నివ్రతమాచరించెదను నీటుగ నమ్మఁ బరిగ్రహింపుమా.

వ. అనివ్రాసి యాదిగువ.

ఉ. వ్రాసుగఁగఁజాలు కవిపాలురు నూటపదారువేలు మా  
వ్రాలు యశస్కరాలు సురరాజిమణి ప్రకరాలు చంద్రహా  
రాలు మనోహరాలు సుకరాలు సుధానికరాలు పుష్ప హా  
రాలు ప్రవాళమాక్తికసరాలు వరాలు వరాలనందన్.

వ. ఇవ్విధంబున వరరుచి వ్రాసిపంపిన ప్రియంవదచదివినాకుండగిన  
వరుడీతండని తండ్రికెరింగించిన నతండు వల్లెయని యూరకుం  
డిన నంత నీప్రియంవద.

చ. వరరుచి వ్రాసిపంపిన జవాబుఁ గనుంగొని మోదమొందుచు  
తరుణి కరాటమందున హృదబ్బమునుంచి క్రమంబుగాఁబయిన్  
హరుని సమీరనందనుని హాటకపుష్పము నొక్కనర్పము  
స్థరిత లిఖింపఁపెఁ దనకాంతుని మోలకు దూతిక న్వనన్.

వ. అంతదూతిక యిచ్చిన కరాటంబుఁజూచి ప్రియంవద చతురతకు  
మిగుల సంతసంబంది చోళదేశాధీశుఁ పుత్రికయగు ప్రియంవదను  
వివాహమాడ సిశ్చయించి యామెయొక్కజనకునితో మాట్లా  
డుటకై ప్రయాణనన్నాహము జేయుచు వేరొక వటపత్రంబున  
సప్తమిలేని పష్టివని చాలగనమ్మితి నోతటోదశీ.

వ. అనివ్రాసి ప్రియంవదకిమ్మని దూతిక చేతికివ్వు దానిని దూతిక  
వీక్షించి వరరుచినిగాంచి.

ఉ. పాప్తవశంబునన్నదుము పంచమమై నవలీలభూయగం  
బాప్తినిజెంది ద్వాదశము నక్షియగం బనురంగనొప్పి సం

త్వప్తిగఁదాత్మతీయమ వరించి దశధ్వజ బారిగొన్న యా  
సప్తమితేన పష్టియనఁజాలును సందియమేల భూవరా.

- తా. సింహము ధనస్సు మీనము విధునము మకరము తుల కన్య.  
వ. ఇటుల నాదూతిక చెప్ప దూతికయే యింత వివేకముగా మాట  
లాడె, నాప్రియంవద యెంతప్రౌఢయైయుండునని విస్మయంబంది  
చోళపురాధీశుని దర్శించి పుత్రిక నిచ్చివివాహంబు జేయుండన  
నంతశుభదినంబున నాప్రియంవదనిచ్చి వరరుచికి వివాహంబు  
జేయగా కొన్నిదినంబు లచ్చటనుండి నిజనివాసంబున కరుజేర.  
చ. వరరుచి భార్యతోడ భటవగఁముతోడనునావకెక్కి స  
త్వరగతిగాగమధ్య పది వ్రక్కలగాగనె యావధూవరుల్  
చెరియొక తిప్పజేరిరి పితృపవిత్రావహనో మునిగియా  
యిరువురునుండ భూమిసురఁ డిద్విధము స్వీలపించె నప్పుడుకొ.  
చ. దురిపుడైవమెంత నిరదూరము జేసెను మాడలేక బం  
భరనిభవేణి నీరరుచుపాణి నుంకిలవాణి యోడలో  
నరమరలేక ముచ్చటల నాడుచునుంటిమి జామక్రింద నీ  
తరి ననుబాసి నే నెటులదాటెను నోగజగామిసీమణి.  
వ. ఆ యిట్లు శింతించుచు వంశుల బ్రవేశింప నంత నీశ్వరుం  
డీతని మనస్సు శోధించుటకై టవ్యాప్సరసవలె వచ్చుచున్నంత.

చంపక మాలిక.

వరరుచిర్మృగజేజును వారిజగంధిజూడి చీరినూ  
తరుణుడుమానినీ యమృతధానము జూపుమటన్నబల్కెనా  
దరమునఁ గూర్మయుగ్మమున స్థాయిగనక్రయంగింబునుండునా  
శరచరయుగ్మమండరటి స్తంభములుండును వాటిపై నను  
ధరయునుమీఁద నంబరవితానము నందొక బావిదాట భా



నురమగు మెట్లసొంత బలనూదనరత్న పథంబు చెంత భూ  
ధరయుగముండు నాగిరులదాటి శంఖము దృశ్యమా నుధా  
కరుడల శంఖపీఠ నల గాలికతో విసిల్లుచుండు నుం  
దరశశివేడఁగా నశ్మతదానముజేయును వేగఁబొమ్ము నిం  
దొరలి దప్పితిరునల దొయ్యలిభావము నాప్రియంవదా  
వరుడుగ్గహించి సారతర విక్సముదాయముతోడ నిట్లనె.

తా. పాదములు, జంఘలు, ఊరపులు, కటి, పడుము, నాభి, వళులు  
నూగారు, న్తనములు, కంఠము, ముఖము, ముంగురులు, అధరము.

హింనూస్తాని భయరవి—ఆదితాశము.

౧. ఏమేమగువ! నీకింత తెగువ॥యే॥

౨. భామామణియిట్టి భావమునుగట్టినే నుమునుబట్టి లిచినసంతుష్టి॥

౩. తొగలరాయని దగిలిన గురుజాని వినిభూమిని వరిగిమానని॥

౪. తనవరుడైదేవ! మరి నమ్మిభావ! తనజేయు నేవ! మోక్షముంకుఁ  
దోవ॥యే॥

౫. దానబాలాజిని! వాసిగళన్యః జేసినశంభుని! జింతించుపూబోణి॥

౬. కాపునల బరసౌఖ్యదమిది! నీచాడిన నుడువు లీపుడు నీతివిరుద్ధం!  
తై వెలయునలగనాతవితోవరితామణి ముబల్కెదోరపుబీతిన్॥

నీ. యోజనగంధి సంయోగంబుజేసిన వ్యాసకురుని వెలివేసినారె  
పరమదోషమః క గురుభార్యగూడిన సారసారిని గేలినల్పిచారె  
కన్న పుత్రిక పొందుఁ గావించినట్టి నూ కాంచనోదరుని దూషిం  
చినారె.

గౌతమపత్నితోఁ గలసిన నుగపత్ని జేజేలు పదలు జేసినారె  
యెందరో యన్యభామల బొందలేదె

గాన నటువంటివారికి లేనిప్పు

నీకుఁ గలదని యెంచుట నీతిగాదు  
బూటకపుమాట లేల యీపాటి లేచి॥

కమాచి-రూపకము.

౧. రారసాని యితచలమేచేసేవేమి॥ రార॥

౨. కూరమరుబాని వేసారిత నినుఁగోరితి వేగ॥ రార॥

మనవి వినకేర సామి॥ రార॥

౩. చక్కని యత్తర్నీకుచయ్యనరాసియాకువక్కల్పియవిరిపాన్పు  
పయిని జేరి యక్కునఁజేర్చిజాణి యాడుకొనెదబిరాని॥ రార॥

౪. ఇట్లు పలుక.

ఉత్పలాభకము.

పీల్వా-త్రిశ్రలఘువు

ఉ. సారసపత్రేనేత్ర యిటుచక్కఁగ బల్కినజూచియోసభ  
వాగుమహానుభావు లలపారలకున్ననకున్నమత్వమా  
యీసమికిట్రొవ్వవు మేకవధూవ్రతుడన్జమిదురా  
చారుడఁగానునమ్మనర॥

దార ధనాదులనుగోరి నేను శివపదసేకజయుగ్మబును  
గడుజాను, మీరగ, మదమారగఁ గొనియాడెదనోబోటి మూరు  
నిఘోటి! చనుమీపాటి! జోటి॥ దార॥

౪. ఇటువరరుచిపలుక హరుండు సంతసించినిజరూపంబునుగనునరచి

౫. కుండగనేల నీయవతి కొద్దిదినంబులలోనవచ్చుదా

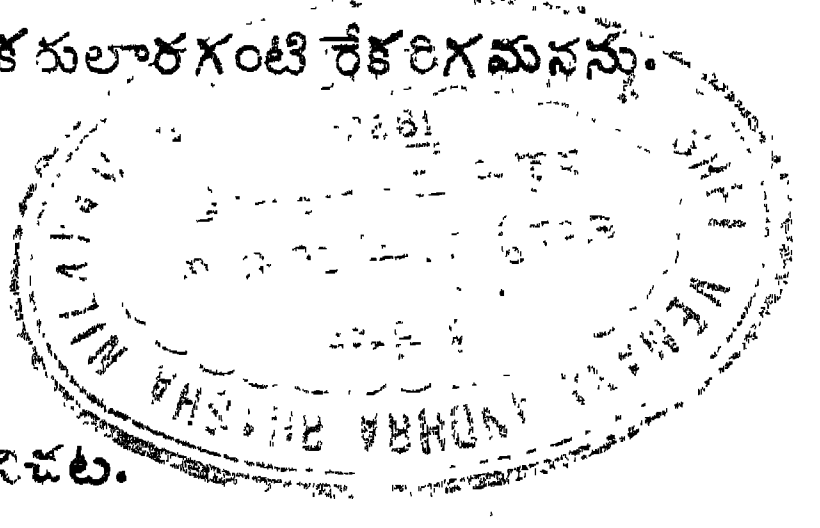
నిందులకబ్బిదాటెను మహేశుక్యపన్నతికాననుండెనీ

మొందెరతెల్ల నీరుని తోరపుప్రేమను దెల్పియప్పుడే

యిదుధరుంబుపోయె పృథివీశుడు డదమానందు గుందుచు॥

౬. ట్లేశ్వరుండు తెల్పిచనిస్సతనభర్య నజీవురాలుగా నున్నందుకు  
సంతసించి చెంతలేమికి విచారించుచు వెనుకదొడంగె.

- సీ. కపులార మాతంగరిపులార మత్తయూధపులార కంటి రేతరుణి నచట  
పులులార శిఖిపికావళులార చెంచుతో య్యలులార కంటి రేయబ్బ శను  
యతులార భల్లుక తతులార క్రదున తతులార కంటి రే న్వినిచట  
హరులార చందనతరులార మదమధుక కులార గంటి రే కరిగమనను.
- గీ. బకములార మన శశాబకములార  
శుకములార సుర క్తికి శుకములార  
ర భలార లావణ్యకారంభలార  
ముదముతో గంటి రే ప్రియంబద ననిచట.
- వ. ఇట్లు వరరుచి చింతించుచు నతని వెదకుచుండె ప్రయంబద వేరొక  
విషంబున నిట్లు చింతించుచుండె.



కమాచి—రూపకము.

౧. ఏమిసేతు నెటుల సైతు సోమ శేఖరా ధృతదర్శికర॥ యే॥
౨. పూర్వమున నే పూజజేసి శర్వరీశముఖుని బాసి యర్చి విపక  
బ్ధిని ముగిసి యుంటినిగా నొంటరిగా॥ యే॥
౩. దిక్కెప్పురునాకు సంక! దీనురాలనై యేవంక! చక్కగఁజూడును  
నిశ్చంక! స్థలమునెచట దలఁపనిచట॥ యే॥
౪. నామొరాలకించవేల! నగజాత్యదయాబ్జల సామజచర్మము  
కూల కామభంజన బాలాజీరంజన॥ యే॥
- వ. ఇట్లు వనంబున ప్రయంబద చింతింప కనుమధనన్వండను నృపుం  
డు వేటకై వనంబున కేతెంది ప్రియంబద నాలొకించి.
- ఉ. ఎవ్వరిదానవీవు కులమెయ్యది నీతలిదండు! తెవ్వ రో  
జవ్వని ఘోరవన్య మృగసంఘుని నాదీము లుప్పతల్ల నీ  
వివ్వ కంటకస్థలుల నెట్లుల నొంటి జరించుచుందు నీ  
కివ్వధి యేలకల్గె నిక నిందుఁ భాన్య యెరుంగఁ దెల్పమా.
- వ. అన నాతని ప్రియంబద గాంచి,

కీరవాణి—రూపకము.

౧. మాననోత్తమా నాదు! మనవి వినుచూ గనుచూ॥ మా॥
౨. నా నామము ప్రీయంవద యని! నరులందరు పల్కెదరు॥ మా॥
౩. వహనితోడ నాననెక్కి! వంధినిబోవుచుండఁగ తరిగిలిన వెంట  
నెట్లు చురికి యీదివచ్చితి దరికి॥ మా॥
౪. విధివశంబుచేసి! వివినమున కరుదెంచి! బుధమత చోళజేశ  
క జపుత్రిని! వరరుచి కళత్తను॥ మా॥
౫. విరించి యిటువ్రాసెనన్నభరించుమనెఁగాకనాపై పరించ  
లేదు! బాలాజినేలిన క్షుధకర శేఖరుని కృప॥ మా॥
౬. ఇటులందెన్న నా వినుమధన్యుఁ డామెనుగని.
౭. మించినదానికి న్మదిని మిక్కిలి చింతిలనేల మోనఖి  
పంచశరుంకు బాణము లసారముగాఁ గురిపించె నా పయి  
జ్వలనేత్ర మన్మధుని సంగరమచున నన్ను నేలు ని  
న్నెంచెద నాప్రియ! గనల కెక్కుదుగా మృగశాబరీచన॥
౮. ఇట్లు రాజు పలుక నాతనిం గాంచి,

చంపకార్థము — కమాచిరాగము — ఆదితాళము.

- చ. సకలమెరింగి నట్టి నృపచంద్రుడు విలు బల్కఁబాడియే  
నికరముగావు నీకుడును నెవ్వలలోఁ బడియున్నదాన తా  
కికము నెరుంగవే నృపులు కిల్చిచచ్చెత్త లొనర్తురా యన  
న్బకపక నవ్వి భూవిభుడు॥ బాలామణిరో! వినవే! యిటుగనవే॥ బా॥
౨. చాలుఁజాలు నీమాటలు పలుపాటలు! గలసూటులు॥ బా॥
౩. వినుచు నామాటలు నీకు కఠినము, గాఁగనిపించెను జీవనము,  
నెటుజేయును పీవనిదినము, యోజనము, గనిమనము॥ బా॥
౪. రయము, న బాలాకిపాపచయము, బోగొట్టినహరునక నయము,  
జడువను నివ్వదునుప్రియము, న నెయ్యము! నాతోఁజేయుము॥ బా॥

వ. అవసీశుం డీవిధమున బల్క ప్రియంవద దిగులునుబొంది బ్రస్తుత  
మేదియో బొంకి మానము గొచికొనుట యుక్తమని,

సీ. భూప న వయి నింత కోపంబదియు నేల

యువతులు సమ్మోహమున్నయటుల

నటియింతురా నృపనందన గలదొక్క

వ్రతము దానిదీర్చి పరపురుషులఁ

బొందెదఁ గావుం స్ఫుటముగా దాని

నెరవేర్చినట్లులైన నిన్నఁ గలతు

నది యెద్దియనినఁ బుణ్యస్థ్రీలకు పసిండి

చేటలు నొక వేయ నీటుగాను

గీ. పంచి పెట్టెదఁ గాన నీవగిది మీరు

యత్నమునుఁ జేసి నెరవేర్చి యబ్జబాణ

సంగరముఁ జేయుడన నృపపుంగవుండు

కడుముదంబున నిది మొంతకార్య మనుచు.

వ. కుసుమభన్వుండు భనాగారంబునంగల ద్రవ్యంబెల్లఁ గొల్లబెట్టి  
చా మి నర్థరాజ్యంబుమ్మ వెల్పువనుశూర్పలక్షంబులు చేయించి  
దక్షిణఁ క లక్ష రూక లొసంగి, తాను శృంగారిండుకొని సౌధా  
గ్రంబుననిలిచి చూచుచున్నంత నాప్రియంవద క్రిందనిలువఁబడి,

హిందూస్థానీ కాఫి — త్ర్యశ్శలఘువు.

౧. ఆచరించెంప్పుడు ప్రియంవద॥ వ్రతమా॥

కడుముద, మునబుధ, జనులెదఁ, బొగడఁగఁ గీర్తినెగడగ॥వ్రత॥

౨. ధీర చతురతతోడఁ నలన్విజులు గుమిగూడఁ నలచోచానలుపాడఁ

పురజనుమాలు కొనియాడఁ యా, రాచూలిమేడఁ పైనుండి బడా

యిగను జూడ॥ నాచ॥

3. జనులార నాపేరు జెప్పఁనిబ్రోతుకండి. మా వనదసూతి నాకెటు  
వ్రాసెనో సుమండి త. ర. గ బీ బాలాజీదాసుని దండి, గానేలిన  
ఘనచండి॥ కాపతికిఁ బ్రీతిఁ జేయుచుండి॥ యు.చ॥
- వ. ఇన్వ్యంబుఁ జేటలన్నియుఁ బుణ్యస్థ్రీల కొనంగి చనిన కుసుమ  
ధన్వండామెన్నఁ గని మారు.. పోరికిఁ గోరిన నామె యిట్లసియె.
- చ. కరుణ యొకింత లేక ననుఁ గంతునిపోరికిఁ గోర బాడీయే  
వరివ్రతమాచరించి యపవాసముతోడను నుంటి నానిశా  
కరు డుదయించు వేళఁ గని కాముసికేళికి రమ్మంగ నా  
ధరఃకివిభుండు వైశమున ధామముఁ జేరెను నంతసంబునన్.
- వ. పిన్నుట ప్రియంబద తనదర్శతికి చింతించుచు నీశ్వరునిఁ గూర్చి

జంజూటి.ఆది.

౧. ఎవరున్నరు ననుబ్రోచేవా॥ రె॥
౨. అవనిలోసిన్నువినా మూలకాశరన్యూలిం॥ కెవ॥
3. యారాజేంద్రుఁడుమదిఁగొంకకక్కాటి వృత్తినిఁజొరనున్నాడేరా!  
కాచుటను సమయమిదేరా! ననఁగావః యన్ననుధీరా॥ తుత్తు  
లు కఠినుడవు! గద యనినుడువు! దరుగద తడవు యేరా! రా  
వేలా! బాలాజీదాసాధినిగాన! గౌరీశా॥ యెవ॥
- వ. ఇట్లు ప్రార్థింప నట్టిసమయమున,
- ఉ. చందురుఁ బొందరక్తముతశాచి సూటికి విప్పి యామిసీ  
నుందరికుందకోశగణ శోభితనీలద కూల ధారియై  
పొంగుగనున్న చందమున పూర్ణచికానముగల్గి తారకా  
బృందముతోడ చీకటులు పెరుగ నున్నవి నేత్రార్పమై.
- వ. అంత నీశ్వరానగ్రహంబున బీగము బిగించియున్న గవాక్షక పా  
టంబులు పెటపెట పగిలిన నామెడలో మాగులుయ్యాలనున్న

గొలుసు లాకిటికీ చేతనున్న బాదమచెట్టు కొమ్మకుఁ గట్టి తద్వా  
రా దిగిచనె నంత కుసుమధన్వండు విరహతాపంబునఁ బొక్కు  
చు సశాకరుండు రామి నిటుల నిందించు దొడంగె.

కీరనాణి—ఆటతాళము.

౧. ఏమిటికింకా రావో సోమా! యెందుదాగితివి సుధాధామా॥యే॥
౨. పవనాశమునున్నబట్టెనా! లేక! శివుడురథమునందుగట్టెనా॥యే॥
౩. గురుభార్యకాఁగిటనుంచెనా! లేక! సురగణము కళలారగించెనా॥యే॥
౪. బాలాజీదానప్రపాపణ కలశపయోధిగర్భ సదృశపణ॥ యేమి॥
- ఉ. పట్టుగ నీగవాక్ష సుకవాటము లెట్టులఁ దీసినావు బ  
ల్లటిగఁగట్టినట్టి వసుఖిత్వము నం దలరారు గొల్పు లీ  
చెట్టున కెట్లుగట్టితివి శీఘ్రముగా దిగి మోహనాంగి యే  
తట్టునఁబోయినా వికమ తాళఁగలేను సుమా తిలోదరీ॥

ఆనందభయిరవిరూపకము.

౧. మోసముఁ జేసినావుగదా! యోప్రియంవదా॥ మో॥
౨. భాసురాంగి నీనుందరంబు! వాసిగఁ గనుఁగొని మోహంబు! చే  
సుమసాయకునాలంబుఁ జేతుననఁగ నీదినంబు॥ మో॥
౩. సర్పవేణినాదువ్రతము! సఫలమైననారతము! దర్పక కేళిలోమన  
ముఁ దనయింపుదునని నీదినము! కర్పరగంధీ ధననికాయమెల్లఁ  
బుణ్యసతుల! కర్పణఁగావించి యెటకు నరిగితివో! తిరిగితివో! దర్ప  
ణముఖ బాలాజీ దాసుని సంతక్షించిన! సర్పభూషణుండె మనకు  
సాక్షి! మీనాక్షి॥మో॥
- వ. ఇట్లు చింతించి యాకుసుమధన్వం డామెవెతుకనారంభించెపిమ్మ  
ట ప్రియంవద సంతసింపుచు బోవుచున్నత ముగ్గురు దొంగ  
లామెంగని సమీపించి వారిలో షారిట్లునుకొనఁదొడఁగిరి. అం  
దొకడు నా కంటికిమే సరస్సువలెం గనుపించుచున్న చెట్లనిన.

మ. పరకాదంబ మృణాళనీరరుహశై వాలాబ్జకోశాళి శ్రీ  
 కరపాతీచకదంబకచ్ఛపదరగ్రాహంబులనోబ్బలు భా  
 సుర సంచారభుజాస్య కేశభరవక్షోజద్వయాక్షి ద్వయం  
 బురుసాదోపరిభాగ కంఠగురుజం ఘోర్దాఢముల్కూడనీ  
 తరుణిం జారునరోవరంబనదగు న్దశ్యంబు కొంకేటికిన్.

వ. మరియొకండు కొంకేటికివనంబువలెం గన్పించుచున్న దదెట్లనిన.

క. కరిగిరిహరి మధుకర శ్రీ

కరమృగములఁబోలు దాని గనునన్తనభా

సురమధ్య చికురనేత్రము

లరయఁగనద్వనముదీసి నదగునుజుమీ.

వ. ఇంకొకండు బ్రపంచమువలెం గన్పించుచున్న దదెట్లులనిన.

క. కటిధరపటము జలము వి

స్ఫుటతనురుచి తేజమతివ మాఖిగంధము పా

కటపవనమంబరము కౌ

నిట దానిఁ బ్రపంచ వానఁగ నెన్నగవచ్చున్.

వ. ఇట్లు నా రిలో నారనుకొనుచు యిచ్చటకు వచ్చటకు కారణం

బేమియనిన ప్రియంవద యిట్లనియె.

గి. భోకతోడను నావపై వచ్చుచుండ

నోడపలిగిన నీది యీ జాడవచ్చి

యున్నదాననుఁ గాన నోయన్నలార

యింక విధియెట్టులున్నదో యెరుంగలేను.

ప. ఇట్లన వారలామెంగని నిన్ను బోషింతుముగావున.

ఖరహరిప్రియ-ఆదితాళము.

జాన, యేలనే బిరాన॥యోచాన॥



౨. సూనాక్షి లెమ్ము | సూనాస్తుడమ్ము | లయరమ్ము | సందుచాలఁ  
జిమ్ము | చుండె||చానా||

౩. చోరులము మేము, కోరిన భూషణము లనయము | నీకునిచ్చెదము  
యో||చానా||

౪ బాలాజిని చేపట్టి | పాలించునట్టి | ధూర్జటి | పదమాన బోటి||యో||

౫. ఇట్లు దొంగలనగా ప్రియంవద చింతించి వీరల నేదియో యొక  
యుపాయంబున మోసంబుఁజేసి తప్పించుకొనుట యుక్తంబని  
ననుయోజిత సంభాషణలచేతం దృప్తులఁ గావించి.

౬. ఆకలిచేత మిక్కిలి ప్రయాసముఁ బొందితిగాన నన్నము  
నీకను దెచ్చిరేని కడు వేడుకతో భుజియించి కమ్మటన్  
సైకముగాను మీహృదయ సారము న్దరియింపఁ జేతునే  
డాకులచాటు నొందక ప్రియంబున నేగుడనంగ దస్కగుల్||

౭. నీవు వెళ్లమని నీవు వెళ్లమని నీచులు వాదముఁ జేయన్  
యావనజేక్షణ సంతసమున ముఱజాసములనుగని యయెన్||

౮. అందరు చనుదెంచి యధికంబుగా నోగి  
రమునుఁ దెచ్చి రేని విమలమతిని  
మీరు నేను గూడ కూరిమితో దిన  
వచ్చుననగ జరిరి మ్రుచ్చులపుడ.

౯. అంత నా ప్రియంవద యచ్చోటు వాసి వేరొక చోటునకుం  
జని చింతించుచు నీశ్వరు నిట్లని స్తుతించె.

వరాళి-హాసకము,

౧. ఏమితోప దేమిచేయు దీశ్వరా మహేశ్వరా రారా|| యే||

౨. నామోహనాంగు డేమయ్యెనో | నే నేమినో | ము నోడితినో  
యెంతగతివచ్చెనో|| యే||

• హర నీనహాయ్యమునగదా! నృప చోరబాధ! సరగ తొలగె! క  
నామీద! నీదయరాదా॥యే॥

కిర. యిడుమలఁబడియుంటిని చాలా! విధృతశూలా! పుడమి! యీ  
యాడజన్మ మేలా బాలాజీపాలా॥

వ. ఇట్లు నితర్కించుచు : ద్రించె నంత నన్నఁబుఁగొని తస్కరులు  
వచ్చి యామె లేమిఁజేసి మిగుల కోపించి యిట్లనుకొనిరి.

ప్రీతి-త్యక్తిలఘువు.

౧. మోసముఁ జేసితివి రాజముఖ! నీబాసలెల్ల నెటకు నేగనీనఖిమ  
ము॥ మో॥ కాస, యీ, మాని, విపనిఁ బట్టెదము, తలపై  
మొట్టెదము! మమ్ము॥ మోస॥..

౨. తుంటరీ మమ్ముదప్పించు కున్నావనుకుంటివా! యింతకొంటి నా!  
వాల్గంటి నిన్నుఁ బట్టకయున్నయెడ మా! బట్టుతనమేల బాలాజీ  
నేలి నట! వంటి, ముక్కంటియె, సాక్షి మృగాక్షి॥మో॥

వ. ఇట్లునుకొని యాదొంగ లామెను షెదకుటకై వెట్టివారి వలె దే  
శంబులం దిరుగుచున్నంత.

సూర్యోదయ పర్ణనము.

ఉ. పూర్వదిశాంగనామణినిఁ బొందగఁ జీకటి దొంగలాసతి  
న్గర్వములాడ బాధలిడఁ గాంచి తదీయవిలాసినిశ్రీమల్  
నర్వమడంపకావె యని సారెకుక్కుటముల్ హాటాత్తుగా  
నుర్విఁగూయుచుండ సుగుణోన్నతుడై యలతస్కరావళిన్  
ఃర్వతిజేయఁచుచుగతి నింగినిదోచెను నీరజాపుడున్

వ. ఇట్లు సూర్యుడుదయించిన ప్రియంవద సంతసించి పురుషవేష  
హుఁదాల్చి బ్రహ్మపురంబేలు భూపాలుంగని సమయోచిత  
సంభాషణంబుల నాతనిమనంబు గరుగంజేయ నాతని వివేకం

బువక చెప్పరువంది తన యధీనంబున దండనాయగోద్యోగం బా  
సంగ నాయుద్యోగంబున వశించుచు తనరూపంబునోబ్బలిన  
సాలభంజకచతుర్థంబు చిత్రకారులచే నొనర్పజేసి తద్విగ్రహం  
బులనాలుగు రాజమార్గంబులం గట్టించి యీ బామ్మలంగని మొ  
వ్వరునిలపింతురో వారలదెండః దూతలనాతలంబుననియమించి  
నంతతస్కరు లరుదెంచి జంత్రముంగాంచి.

క. ఇటువంటి సుందరీమణి

చటుకున మముమోసపుచ్చి చనెననిపండన్

పటపటఁగొఱుకుచు దరిచన

భటులాతస్కరులబట్టి పోభుడకరుగన్

స. అంత సాప్రియంవద తస్కరులను గారాగృహంబున నుండనియ  
మించెఁ బిమ్మట కుసుకుధర్మం డరుదెంచి ప్రతిమంగని.

క. అయ్యో యీమాపముఁ గల

తొయ్యలి నను మోసపుచ్చి తోరపుధనమున్

నెయ్యమునఁ బుణ్యనతులకు

జయ్యన నప్పించెనని యచట విలపించెన్

వ. ఇట్లు చింతింప భటు లాతనిం దోడ్కొనిచని దండనాయకు నను  
మరింగొని వానిం గారాగృహంబున నుంచిరి. పిదప వరరుచి  
యరుదెంచి ప్రతిమ నాలోకించి.

ఉ. ఎంతటిభాగ్యమబ్బె పారితోషణు న్నమమైన జంత్రము

స్వంతగఁ గంటినంచు బృధివీపతి చింతిం వానిదద్భటు

ల్పంతముతోడఁబట్టి ప్రభుసాలికిఁ బోవఁగ నా మృగాక్షి య

త్యంత ముదముక్తతోడ తనధామముకున్ గొనిపోయి పిమ్మటన్

వ. తన భత్యయగు వరరుచిని తన సభాస్థానంబునకుఁ దోడ్కొని  
వచ్చి యుచితాసనంబునం గూర్చుండ నియోగించి కారాగృ  
హంబున నున్న తస్కర కుసుమధన్వుల రావించి.

నానక్-ముఖారి-జుల్వ.

(పి. ఎందుకయా మీరను నాసుందరప్రతిమన్, గని యాకృందన  
నూనుమున్, సల్పినందుకు హేతువుం, దెల్పుక. సందియమొందక  
నీజను లందరవినఁగన్, నాదు డెందముఁ దనియన్ || ఎందు ||

వ. ఇట్లుడుగ నాతిస్కరు లాతనిం గన్.

౨. త. ప్రతిమవంటి రూపముగల యాతివ మమ్ములన్, బోనెముఁది తి  
వేగముగన్, దేమృతఁ గుతుకముతోడన్, జని యా మెతుకులు  
తేగన్, బిమ్మటా సతి యచ్చటజేమి దుఃఖసాగరమందున్,  
ముంగి వెతఁచురాగన్, దుఃఖ మా తతముగ రాగన్, గని  
భటా తతినుమా బట్టెన్ ||

వ. అంత కుసుమధన్వుం డాతనింగన్.

౩. కు. రంగగుయిబొమ్మవంటి యంగననన్నున్ మస్మధనంగరమం  
దున్ మదియప్పొంగఁ జేతున్, గనుమని బంగరు చేటలను వి  
ప్రభాసుల కిచ్చెన్, సాధము జెంగునఁ గడచెన్, మోసమునం  
గనచేయన్, మనసుకలంగి యిచటకున్, రాగి మంగళవిగ్ర  
హము నిచట మాహగఁజూడన్, దుఃఖిత రంగిణితోపన్, గని  
భటవుంగవు లెఱుమిన్, బట్టి, మీ ముంగలఁజెచ్చెన్ || రంగ ||

వ. ఇట్లు తస్కరకుసుమధన్వులు పలుక నొప్రియంపద ప రలంగని,

ఆ-గీ. చోరులార మీకు నారు మాసంబులు

శిక్ష జేప్పినాను క్షీతితలేశ!

కూరవృత్తిలోన జేరుట తగదిక

నడువు సత్వరముగ నగరమునకు.

వ. ఇష్టిధంబున వారలకు విధించి పిమ్మట నివాసంబున కరుణి చి  
నాయకుచరణ సరసిజంబులకు నందఱం బాచరించి నాథా! నేను  
ప్రియంవదను. నేబడిన పాటులు స్కరకుసుమ ధ్వజలవలన  
మీకు విశదంబయ్యె. ఎవ్వరియభి సానమును వారు గాపాడు  
కొనవలయు నను సంగతి నాడే నొక్క వక్కాణించితిమి. మి  
మ్మొక్కడ బాసినది మొదలు నే నెటుల నటించితి నో దైవం  
బెఱుంగును గాన నాతప్పులు మన్నింపు డన నావరరుచి యిల్లాలి  
చెయ్యువులకు సంతసించి పిదపనిరువురు నిజనివాసంబున కేతెంచి  
ప్రజా పాలనంబు లాలంబుగం జేయుచుండ నంత,

చ. ఉసిరిక చెట్టుక్రింద నరులొయ్యన విందుల నెప్పు నేతురో  
పాసగగ బాలికామణులు బూరెలపండగ నెప్పు నేతురో  
వసుధను సాగరార్భకుని వారవ్రతంబుల నెప్పు నేతురో  
కసిమసిగంగ జ్యోత్స్నగల కార్తికమాసము రాగ నత్తరిక.

వ. ఢిల్లీపురాధీశుడగు అగ్బరుషాదుషా సభఁ జేయవిశ్వయించి తన  
కు కప్పంబులు సమర్పించు సామంతావనీ భర్తృత్వై వర్తమాన  
ముఁ బంప నా వరరుచి షాదుషా దశ్శనంబుఁజేయ సమకట్టి  
వధూరత్నంబున కితైరం గెరిగింప నంత మగనిముఖపద్మం బవ  
లోకించి,

శ్రీరాగం—త్రీపుట తాళం.

౧. ప్రాణేశా మనసు నిన్నెడబాయదురా॥ పా॥

౨. సానిగృహీతినైనది మొదలొ॥ జాణుడ యరసిమిసమైననా॥ పా॥

౩. సలలితముగను బాలాజీనేలిన కలువలచెలినిఁ దలఁధరించిన॥ వాని  
తొడు వినునేడు॥ నెలతలతొ॥ దోటలను గూడి యాటల నాడి

పాటలను బాడి తరులగ గరమేటివిరుల గోయచున్న వే! శల  
నైనను గలనైనను జలమైనను॥ పాణే॥

వ ఇట్లని ప్రియంవద,

క. కమలమునఁ గమలముంపఁగఁ

గమంద్వంద్వంబునఁ గమలము పుట్టె

గమలంబు గలగి వరరుచి

కనులజ కంధరనుజూచి కరుణను బలికెన్.

తా. హస్తము — ముఖము — నేత్రము గమ — జలము — హృదయ  
ము, శంఖము.

క. కోలితి నీయధరరసము

సోలితి నీస్తనము లెదను పోకదయాబ్ధిం

నేలితి నీవిటు జాలిం

దూలితివని నామంబు తొలుతడెనే.

వ. అని చ్చయూణమా వజికంచి తనకొలుపుకూటంబు నలంకరింప  
నభాసదు లాతనివిలోకించి మీషయనంబు మానిన హేతునేమి  
నన్యతంబునకు తొక్కిమునుగు నిరుద్ధంబు గాకుండ నిట్లనియె.

మ. శతపత్రంబునకు నిశ్చళాకరునకు న్సఖ్యంబు గల్గె న్నత్ర  
ద్భుతమానట్లుగఁ గైరచాన్వకములై పూర్ణించె మత్తావళుల్  
శతపుష్పాన్వితామమంబురుహ కోశద్వంద్వసంగంబున  
స్తతమున్వాడఁగ నీవిరుద్ధములచేత న్మోలితి నైవనమున్.

తా. హస్తపద్మము — ముఖచంద్రుడు — కనుగల్వలు — అశ్రుబి  
దులువు — మత్తమా అహారము — కుచయగము.

వ. ఇట్లు వరరుచి పలుక నభికులు సంతసించిరి. ఆవార్త విని ప్రయా  
ణము మానుకొనుటకు హేతు వేమన నామెను జూచి,

చ. నయముగ నంటిబోదె నొకనాళము బుట్టి చిగిర్చుటైఁ గుశే  
శయిరిపుడుండ రక్తయుత సారసయుగ్మమునంగుఁ బుట్ట సం  
దుదయమునపుట్టి మేరువున తోరముగాఁ బ్రవహించినాక ము  
స్థయగతిఁదాఁక మాఁగితిఁ బ్రయాణవిచారములో ప్రియంవదా.

తా. ఊరువు—పాస్తము—ముఖచంద్రుడు—నేత్రపద్మములు—  
అశ్రుప్రవాహము—స్తనపర్వతము—మధ్యము.

వ. ఇట్లు పలుక భర్తను గాంచి తప్పక వెళ్లుమన భార్యను వరకుచి  
చూచి,

క. ఉంగరము నొసఁగి దీని శు  
భాంగీ నావలెను జూడు మని నుడువుచుఁ దా  
రంగుగ నగ్బరుసభకు  
నంగళవాద్యములతోడ మహిపతి చనియెన్.

చ. భార్యకు తనవ్రేలి ముద్రిక నిచ్చి చూచు వాద్యవిశేషంబు సె  
లంగ ఢిల్లీనగరంబున కేతెంచి సకలదేశాధీశులచే భాసిల్లెడు పా  
దూషాసభ ప్రవేశించిన వచ్చిన సరవరులనందరిని పాదూషాసగా  
తవంబుగా నహంకారనంబులం గూర్చుండ నియోగించి భూలోకం  
బునంగల జవ్వనులలో పతివ్రత లెవ్వరో వినఁదలంపు వొడమె  
నది నివారింపుడన వరకుచి సభాంతరంబున నిలువంబడి,

తా. స్తుతమతులారా వినుడీ సభలో సొంపుగ వచింతు నాడు  
సతి ప్రియంవద మహాపతివ్రత సందియ మింనుక లేదు.

వ. ఇట్లులం బలుక పాదూషాయొక్క ప్రధాని లేచి వరకుచినిజూచి,

చ. సతినరి నీసుబుద్ధికిని సతనమందిరి సభ్యులందరు  
న్ధరఁ దమకీర్తిసంపదఁ దామె వచింతురె యీన్యపాలు లీ  
సరణిఁ బ్రతాపముల్వలుకఁ జాలక యుండిరె చాలుజాలు నా  
సురురగాత్రి సద్గుణముఁ జూచెద నావుడు నాతఁ డుగ్గుడై.

చ. సరసిజనేత్రోదోషమలఁ జక్కఁగ నెన్నకయున్న మంత్రీభా  
సురమగు నుత్తమాంగమును జూణకముఁ జేయుటకు న్మరిన్ద్రులొ  
డఁ దురితాత్మయైనను దదాకృతబొందుటకు న్వచించె నా  
వరరుచి వేగ లేచి సభవారు మహాహృత మొందునట్లుగన్ ||

వ. ఇటులం బ్రీతిజ్ఞం జేయ నిరువురు నొడంబడిక వ్రాసికొనిరంత  
నాప్రధాని ప్రియంవదనగరంబున కరుదెంచి తగినంతప్రయత్న  
ముం జేయం జిక్కమిని ప్రియంవద కుషచారంబు లొనర్చు  
దాసీస్త్రీలకు తగినంత శ్రవ్యం బొసంగి యామె నిద్రించుచున్న  
గృహంబుననున్న పటములు మొదలగునవి జాబితావ్రాసుకొని  
మగనివలన భార్యకొనఁగిన ముద్రిక రప్పించుకొని యన్యవురు  
మహాకలవిగాని ప్రదేశంబునఁ గొన్ని చిహ్నములు వీరివలన నె  
రింగి తస్సభ కేతెంచి ప్రియంవదతో గమనించిఁ ట్లు తెల్పి యాగు  
రుతులన్నియఁదెప్పి శృంగారంబనియెంచి వరరుచి శిశుస్సఖిండించ  
నాజ్ఞనియ్య నంత సభాభ్యక్షునిఁజూచి మీరు విధించిన శిక్షకు  
లోబడితి జామాతుగుండగు చోళపురాధీశుని జామీనుఁబెట్టి నే  
నొక్కపర్యాయము నానందంబున కేగివచ్చెదనని నెలపుఁగొని  
వచ్చుచున్నంత భర్తరామిని ప్రియంవద సఖిజనులంజూచి.

బేహగ్ - ఆది.

౧. సరపతి సభ కేగి, నాథుడింక రాడాయే || సర ||

౨. మరియు నావిభునిక్షే! మముఁ దెలియదాయే || సర ||

౩. త్వరగవచ్చెదనని, తానువెల్లిసోయనే! కరువిందాధరి నా! ల్లునెల  
లాయెనే || సర ||

౪. కరివరగామిని నా, కాంతుఁడు రావేగమే! వరబాలాజీనేలె శం  
కరునిఁ బూజింతుమే || సర ||

వ. ఇట్లు చింతింపుచున్నంత భార్యవచ్చిన సంతసించి,



పున్నాగ-త్రిపుట.

౧. నిన్నుఁజూడఁగల్గెనా, యిన్నాళ్లకు॥ నిన్ను॥
౨. నిన్నుఁబాసి యెదారు, నెలలాయె నామోహనాంగా॥ నిన్ను॥
౩. సదయ నిన్నటి రేయి, నిదురించఁగగలలో! నెదుట లిచినట్లుండ॥  
ముదమునఁ జూడగానమీ! మదిని జింతించుచుండ. మదయమున  
నెవ్వరి! వనముఁజూచితినో! కుదురుగ బాలనీజేసెలిస ముద  
నారి దయచేసేటికి॥ నిన్ను॥
- వ. యిట్లు.

ఉత్పలమాలిక.

రాసుత భతకయొద్ద సమరాగము పుట్టునట్లు ల్పటంపదా  
నాసునుబాణరూప విభవాతిశయం డీటుల స్వచ్ఛంచెనో  
బాసలమూరి నీపనులు బాగుగవిడిచి వాచిపనేల నా  
హా సఖి నీసుకేలతను నగ్భరుమంత్రి యెరుంగునెక సం  
తోనముగల్గె నీశిరము ద్రుంచిన పాప మొకింతలేదు శా  
బాసును భృత్యవగ్గమును బాలనఁజేయును నింటిలో నిరా  
యాసముగా వసింపు మహాహా బక రాజును మిమత్స్వము  
ల్లాసిలిసెట్టి రీతి నిను గైకొని దండన బొందితిం జెలీ॥

- వ. ఇట్లు పలికి యచ్చట జరిగిన వృత్తాంతం బుతయు నెరింగించిన  
నీమె చింతాక్రాంతయై నేనేమియు నెరుంగనననది నమ్మ వారికి  
వాగ్దానమొసర్చిన రీతి నేతెంచెదని చనిన నంతనామె నాభరణ  
లేసి యాపిభవంబే రాజ్యంబే భతకతో నహగమనముఁజేయ  
నిశ్చితాత్మయై గణచని శంకరసంకల్పంబున నొక యూహావౌడ  
మి సగరంబునంబ్రవేశించి రాజులు శేఖరుండగు పరరుచి యా  
స్థాన సభావినోదంబుల సభారంజనం బొనర్చెడి హేమలతయను  
నాటబోటిని తత్పురాధీశుం డగు నగ్భరుపాదుషా సకలక్షంబునకు

చారుణవలస వర్తమానముఁ బంప నతడేగి యూచక్రవర్తి డెందం  
బహందానంద మొంద తత్కుందర చరణారవిందంబులకు వంద  
సము లొచరించి యాకృతిమహారసారసనేత్ర వక్కాణింపనంత  
సప్పటలాభర యాటపాటలఁ బరిశీలించి సభకురావించి యనుష్ఠా  
నీయ నంత ప్రియంవద తన విద్యాప్రాడిమ నెరజందొడగె.

సురట-అని.

సయ్యాటలకు తగినదిరా, అలవయ్యారి నినురమ్మనెరా ||సయ్యా||

౨. నెయ్యారు పడవుల నను బ్రతిమాలిన

జయ్యన నీనయ్యలు నకు వచ్చితి సయ్యా||

౩. ముద్దుగారు మదవతి వదనంబు ముద్దుగారుప్రాయంబు ముద్దయ  
మారుని సుద్దుఁదెల్పును వద్దకు నిను రమ్మనెరా అదిగొద్దిగ  
దయనుంచుమనెరా, చెలి ముద్దులగై ముద్దునెరా బుద్దులురా,  
పెద్దులురా తగినవిరా నగినవిరాళినిగొను ||సయ్యా||

౪. రాజసమానము నేలిననడలు రాజసమాజమెడల రాజముఖ  
యు వీణను నొయించి రాగంబుఁ బాడగలదిజవ్వాజిని నీమేనలది,  
నద రాజీవములకు వెలఁది జాజులదీ పూజలదీ చతురతతో  
డతిరతతో జేయును ||సయ్యా||

౫. కాకోదరమనఁదగు చనుతీరు కాకోదరమేయూరు శ్రీకరమాని  
హృదయవాసా, పాలితబాలాజీదాన, అది నీకేతగినదియీశ,  
నిం దోకొనిరహ్మని దోష, మారతోషా కరయోషా, రత్నము  
నన్ యత్నమునన్ బసిచెను సయ్యా||

౬. ఇట్లు పాడి యాడ సభికులందరు విస్మయంబంది రంత చక  
వర్తి హేమంతను దింకిరింపి.

నీ. తీరుగ మేల్పటా ద్రిప్పినట్లొకచోట

నురుజన్మలెగసిపట్లొకచోట

భరితవిహంగము ల్బ్రీమయు నట్లాక చోట

నొడ్డి నెగరి నట్లాక్కచోట

మలయానిలంబును మరవు ట్లాక చోట

నవిద మాట్లాడిన ట్లాక్కచోట

దనివిదీరగ సుధందా వి ట్లాక చోట

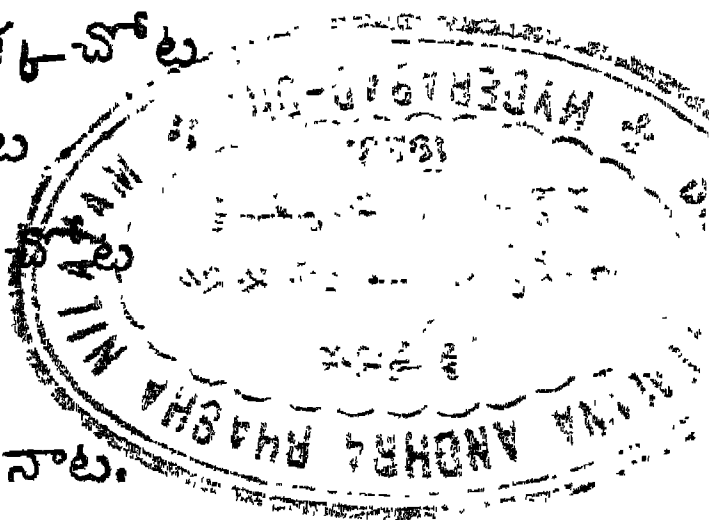
జక్కెరమెక్కిన ట్లాక్కచోట

గీ. నందక కేళిని నల్పిన ట్లాక్కచోట

యువతితో జెందులాడిన ట్లాక్కచోట

నాటబోటిరొ నీదగు మేటిపాట

వెలసె నకల మనుజుల వృద్ధీధినాట.



వ. ఇవ్విధంబున గారవించి

ఉ. నీరమణీయవైభవము నీముఖతేజము నీదు సుందరా

కారముగన్న నీమధుర గానమువిన్న సమస్తాకులు

స్మారుని బారిదూలి బ్రతిమాలుటకింకను సంశయంబె నీ

కోరిక లేమొ దెల్పు మింక గొప్పైన భీత గురంగ లోచనా.

వ. అన సప్త డవ్వనితారాశ్చమ మానననాథు నాలోకించి.

బేహగ్ — రూపకము.

మానవసత్తమ నామనవి వినుమయ్య॥ మా॥

౨. మానధనుడైన బాలాజిని మక్కువతో బోలెదన శంభునియాన  
యీసభలోఁ దెల్పెదఁగాన॥ మా॥

౩. గానలోల మీమంత్రీ మా గామమువచ్చి మానుగనానయము  
విని మరిమెచ్చి పుచ్చట దానున్నంతవరకు నతనితనివిడిచు  
టకును గానుకగా వేయివరాలు కట్టుము పుచ్చటకును జాను  
మీర నొడంబడిక జరిగె నినుండు, యిదికనుండు, మరియుతండు  
మాత్రము॥ సూనశకుని కేళిలోని సొక్కి దెల్పకుంక మీప్రభా

ని వచ్చెఁగాన నతనిఁ గంటిర | ధర నట్టివార లుండిర | మునుపె  
న్నడైన వింటిర || మానవ ||

వ. ఇట్లు హేమలత పలుక మంత్రీ కోపంబున హేమలతంగని,  
బేహగ్ — ఆదితాళము.

చాలు చాలు నోరుముయ్యవే || చాలు ||

1 బాల | రోవినుము పేరోల | గములోన  
నీలీలఁ | బలుకు టిది వీలా | నీకుమేలా || చా ||

3 చాన | నీమొగమెన్నడైన | నాలోకించి యు  
న్నాన | యన్యత మింతలోనఁ | గూడున || చా ||

4 యిమ్మ | హీ | వేశ్యల నమ్మ | గూడదందురు  
జమ్మ | యీమాటసార్థకమ్మా | యె నోకొమ్మా || చా ||

5 మాలి | మి | బాలాని చేలి | నట్టి వర త్రి  
శూలి | యె సాక్షి వెలయాలి | కంగాళి || చా ||

వ. ఇట్లు మంత్రీపుంగవుండు పలుక నక్కాంత.

ఉ. ఎంతటివాడవయ్య మొగమెన్నడుఁ జూడఁగ లేదటంచు ధీ  
మంతుల సన్నిధానమున మానుగ నోరెటులాడెనింక కా  
నంతయు సంశయింపకయె స్వల్పపుమాటలు నన్ను నాడ సా  
మంతము నీకు నెట్లాదవె మంత్రీయనఁగను నీకుఁ జెల్లునె.

వ. ఇట్లు హేమలత పల్కి చక్రవర్తిగాంచి,

శా. ఓరాజ్యకుమార నేడు వినుమీ యెఱ్ఱోలగంబిందలో  
నానూధిన్వచియుంతు భూపతులకయ్యబాటు సంశంబు శృ  
గారం బొప్పెడు నంచుఁ గోవిదులు వక్కాణింపఁగా వింటినో  
ధీరాగ్రేసర నీవు రాజగుట నాదివ్యాంశముండుంజురగా.

క. కావున భవదురుపద రా

జీవంబుల సాక్షిగా సచివవరుఁ డెపుడు

న్నావదన మెఱుంగనని యీ

కోవిద సముఖుల నఁ జెప్పఁగోరెద సధిపా.

వ. ఇట్లు పలుక నామంత్రీ సమ్మతించి చక్రవర్తి పాదముల పయి  
కరంబుంచి,

ఉ. ధీవరులంత చూడ భవదీయపదాబ్జము లంటి పల్కెద

న్భూవర పంచభూత సురపుంగవ పద్మజదానవారి శ్రీ

భావజ్వలైరి శీతకర భానుల సాక్షిగఁ జూడలేదు నే

నీ వెలయంగ నా ముఖము నిచ్చట తప్ప మరేస్థలంబునక.

వ. ఇట్లు పోమాణంబు జేయ సోమలత ముసుగిడి చక్రవర్తిం  
గాంచి తండ్రివద్దకు విడ్డలు వచ్చుట కభ్యంతరము లేదు. కా  
వున మీరు దంపరిగుటక భవదీయదర్శనార్థంబు వచ్చితి. నా  
మనోరథం బీడేరు సందియంబేమియులేదు. ప్రభువులు న్యాయా  
ధిపతులగుటం జేసి విన్నవించెద వినుండు.

కీరనాణి— ఆదితాళము.

రాజా రవితేజా యో॥ రా॥

౧. రాజాశ్శశిరోజాతనుజితమనోజాజితరిపునమాజాసుజనసురభూజా॥

౩. పేరు ప్రియంవద యని యందురు వినుమా॥ యీవరరుచి కూ  
రిమి ధర్మకళత్రను నిటుగనుమా॥ పోళనేశరాజ కుమారిని మీ  
మంత్రీ వచ్చి యెవ్వయ్యోమాట లనేకముజెప్పఁగపతిపై నేరమొంచి  
వారియనువుదీయగ నిశ్చయించినట్టు॥ వినగ విచారించగ బా  
లాజుల గోచిన శంభుడు నాతట్టు, దయగని యారీతినినడచిన  
నీవిభుడు జేరుననుచు గడచిన రేయి కల॥ లోరయమునఁజెప్ప,  
మీదరి॥ జేరితి నోయప్ప, పేరిమితో నాకికఁ బతిభిక్షును పెట్టు  
ము త్వరపట్టము, మాకుఁ గట్టుము॥ రాజా॥

౪. ఇట్లు ప్రియంవద పలుక,

ఆ-వె. విరులవాన కురిసె వేడుకతోడ మం

మభులు మెరసెనపుడు సభమునందు

సభిలెల్ల జాల సంతసంబున నీ ప్ర

ధాని దోషుడనుచు దనర బల్కె.

వ. ఇన్విధులు జరుగ మంత్రయందు దోషమారోపించి మంత్రీకి  
శిరచ్ఛేదం బొనరింప సమకట్టియున్న ప్రియంవద ఘాదూషా నా  
లోకించి రాజశేఖరా భవదీయ ప్రధాని దుష్టస్వభావుండవుట  
కటులానరించె. నాప్రార్థన నంగీకరించి మంత్రీకి కయమించిన  
శిక్షయు మాన్పుడన నామె సుగుణతతికి రాజమండలి మిగుల  
నానందింప సచివున కీవెలంది కోరినరీతిమన్నించి వధూవరులగు  
వరరుచి ప్రియంవదలను మిగుల గౌరవించి వారినెలవులకుబంప  
వారతేగి సుఖాసీనులై ప్రజాపరిపాలనంబు లాలసంబుగ జేయు  
చున ర్వేశ్వరు కట్లని వినుతింపందొడంగిరి.

శోడి—ఆదితాళము.

శంకరా పాపభయంకరా! ఆశ్రితభక్తవ

శంకర పాలితకికర! సంకటహర॥ శంకర॥

౨. శంకలేల బాలాజినిజోచిన మీ

నాంకహర శ! శాంకధర, వృష, భాంకవర॥ శంక॥

౩. ధరణిరథముగను రవిశళి యరథాంగములుగను

మేరువు విల్లుగను చిలువల! మేటిసారిగను

హరియుశరముగను, చాణీ వరుడు సారిధిగను

వరనేదంబులు హరులుగఁబూనిచి

బిరబిరఁ జని, త్రిపురములను విదళించిన॥ శంకర॥

వ. మరియు,

నవరోజు — జంపెతాళము.

నీ మహిమలు గనుఁగొన నెవరితరముగా బ్రోవ రావేమిరా.  
త్రీపురహర॥ నీ మహిమలు॥

౨. సోమశేఖరా మంగళాకరా స్తుత వశీకరా శ్రీకర రిపు భీకర  
కరుణాకర॥ నీ మహిమలు॥

౩. నే ననగానెంత పూనికగా మంత నమున నినుఁగొన గొను  
టకు మును లును నినుఁగనుఁగొనలేరు ఏను॥ నీ మహిమలు॥

౪. సామజవరదవినుత ధృతసా రసవైరి గౌరీముఖసారస సారస  
హితగుణసాగర సామజచర్మవన నగజాసురధ్వంసా వర బా  
లాజీదాన, పోషక భక్తానిరాస, జితసుమ సా, యకరిపుసా,  
మజకేసరి, నీకేసరి, బ్రోచెడు కీర్తి భాసురమూర్తి॥ నీ॥

౫. ఇట్లు శంకరునిఁగూర్చి ప్రార్థించ పార్వతీ సమేతుడై హరుండరు  
డేర వరరుచి ప్రీయంవదలు వారలంగాంచి.

శ్రీరాగం—ఆది

నినుఁ గని ధన్యుల మైతి॥ నిను॥

౨ అనఘ భూమిస్యందన, రిపుభంజన

మునినుతనంక్రందన, కృతవందన॥ నిను॥

౩ ఈశా, వరకాశీనగర నివేశా, విధృతప్రభంజన

ప్రాశ, బాలాజీదాన, క్లేశనాశనాకేశ సర్వేశ॥ నిను॥

౪. మఱియు పార్వతీదేవినిగాంచి,

ఆనందభయిరవి—ఆది.

పార్వతీ, పరమానందభయిరవి॥ పార్వతీ॥

౨ శర్వరీశ శేఖరునిరాణి, పర చంచరీకసంకాశవేణి, య

ఖర్వగర్వశత్రువనకృపాణి, కీరవాణి, కిసలయపాణి,

పరమకళ్యాణి॥ పార్వ॥

కె కంబు, కంఠరిసీపదయుగళంబు, ననిశమునాహృత్పద్మంబు, నడితిగాన నమయంబు, కనికరంబు, లేదాబంధరకచసీకన్ననాజగంబు నందు దిక్కెవ్వరు గుణకురుంబ పాలితబాలాజీకాదబ యాననుబ్రోవుము మాన, వతిబిరాఁ || పార్వ||

వ. ఇట్లు వినుతించ గౌరీశంకరు లావధూవరులం గాంచి మీభక్తి మెచ్చినాము గనుక తరంబులగు వరంబులు వేడుండన దేవయిహసౌఖ్యంబులన్నియు ననుభవించినాగముగాన శాశ్వతావతమునంగుడన వారలబుద్ధికి సంతసించి యభయంబొసంగ వశుచి ప్రీయంవదలకు సాయుద్యంబిచ్చి చనిరి.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

హిందూస్తానీకాఫి — త్రిశ్రీలఘువు.

హరా, మంగళంశశిశేఖరామంగళం, పుర

హర, మంగళం, గంగాధరామంగళం || హరా ||

శివామంగళం, జితాంగభవామంగళం, గౌరీ

ధవామంగళం, హతశాత్రవామంగళం || హరా ||

కుద్రమంగళం, నతనిర్నిద్రమంగళం, కృపాస

ముద్రమంగళం, సజ్జనభద్రమంగళం || హరా ||

ఈశమంగళం, గగనకేశమంగళం, కలుష

నాశమంగళం, వినుతర మేశమంగళం || హరా ||

లీలమంగళం, బాలాజిపాలమంగళం, దయాల

వాలమంగళం, ధృతత్రిశూలమంగళం || హరా ||

ప్రీయంవదా చరిత్రము

సంపూర్ణము.